

Participatorni/skupnostni mediji

Kratka zgodovina

- Delovanje skupnostnih medijev se je začelo v Latinski Ameriki v štiridesetih letih 20. stoletja kot protestno gibanje v rudniku kositra in nadaljevalo v Severni Ameriki v petdesetih letih 20. stoletja
- V Zahodni Evropi so se skupnostni mediji pojavili v šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja, pri čemer so si prizadevali za zagotavljanje alternativne vsebine v primerjavi z javnimi radijskimi in televizijskimi programi, ki so morali upoštevati stroga vsebinska pravila, ki jih je določila država.
- Z liberalizacijo v osemdesetih letih 20. stoletja so nekatere pobude skupnostnih medijev pridobile pravni status. Od takrat je sektor počasi in stalno postajal vse bolj priznan po vsej Zahodni Evropi.

- V mnogih državah, ki so se Evropski uniji pridružile v letih 2004 in 2007, je bila zgodovina sektorja nekoliko drugačna. Piratsko razširjanje programov so gibanja za državljanske pravice uporabljala kot instrument za protest proti avtoritarnim vladam
- Primer je slovenski Radio Študent, ki je bil ustanovljen leta 1969 in je nastal iz študentskih gibanj (<http://www.radiostudent.si/>)
- Ponekod je imela cerkev pomembno vlogo pri razvoju gibanj alternativnih medijev v nekaterih drugih srednjeevropskih državah. Na Poljskem je bil na primer katoliški radio kot skupnostni medij tesno povezan s poljsko opozicijo, ki je povzročila spremembe leta 1989.

- v tem času v zahodni Evropi zlasti pomembne posamezne piratske radijske postaje v Italiji, Franciji in Angliji
- Leta 1986 se v Franciji ustanovi FERL ter leta 1994 (do 2001, nato ponovno vzpostavljen novembra 2006) AMARC Europe (<http://www.amarc.org/>), (<http://europe.amarc.org/>) združenje skupnostnih radijskih postaj
- Novembra leta 2004 se v Halle/Nemčija ustanovi CMFE ali Evropski forum skupnostnih medijev (<http://www.cmfe.eu/>)

Kaj je CMFE?

- CMFE služi kot krovna organizacija za spodbujanje participacije skupnostnih in neodvisnih medijev v evropskih zakonodajnih procesih.
- Deluje za »prepoznavnost, promocijo in podporo skupnostnim medijem – tretjega avdiovizualnega sektorja – v Evropi«.
- Člani foruma so neprofitni mediji (radii, spletni mediji, televizijski kanali in magazinske revije), ki delajo za lokalne skupnosti, nacionalne federacije in združenja iz vseh članic Evropske unije ter prihajajočih pridruženih držav.
- CMFE se definira kot »tretji medijski sektor«, ob boku javnim RTV-servisom in privatnim komercialnim medijem

CMFE zagovarja osrednje, temeljne principe:

- dostopnost skupnosti do medijskega komuniciranja
- svoboda govora in medijska pluralnost
- prosti pristop do informacij
- javni in nediskriminatorni (enakomerna porazdelitev moških in žensk) dostop
- vzpodbujanje lokalne participacije
- kulturna raznolikost in spoštljivost do manjšin
- orientiranost proti participatornim strukturam in samoodločanje
- uredniška neodvisnost
- neprofitnost oz. nepridobitnost

- promocija medkulturnega dialoga
- prostovoljstvo (vsi svetniki in člani delujemo na volonterski ravni)

POMEMBNI DOSEŽKI:

- prisotnost na 7. ministrski konferenci leta 2005 v Kijevu
- leta 2007 vključeni v študijo skupnostnih medijev znotraj Evropske unije
- organiziranje številnih delavnic po Evropi,
- status opazovalca znotraj odbora za kulturo in izobraževanje (sekcija medijska raznolikost) v evropskem parlamentu (2008)
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2008-0263+0+DOC+XML+V0//SL>
- sprejetje Deklaracije o vlogi skupnostnih medijev pri promociji družbene kohezije ter mednarodnega dialoga - na odboru ministrov za kulturo znotraj Sveta Evrope (2009)

Definicija participatornih/skupnostnih medijev

- Skupne definicije ni
- Skupno participatornim/skupnostnim medijem je, da:
 - služijo določeni družbeni skupini,
 - civilni družbi,
 - da jih je zasnovala civilna družba
 - da so se vzpostavili v ključnih družbenih spremembah, gibanjih, kot so študentska gibanja (primer ljubljanskega Radia Študent) osamosvajanje države (primer mariborskega Radia Marš in skopskega Kanala 103), ali v povojnem, medkulturnem povezovanju (primer mreže Cross Radia <http://www.crossradio.org/>) na območju nekdanje Jugoslavije).

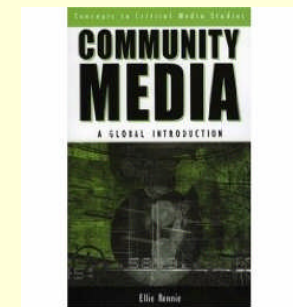
Namen in vzpodbuda teh medijev je pomagati in omogočiti medijski dostop posameznim skupinam, pa naj gre za:

- dijake,
- študente,
- manjšine ali etnične skupine,
- alternativno kulturo,
- različne skupnosti itn.,

ki zaradi takšnih ali drugačnih medijskih vzorcev in neoliberalnega kapitalizma nimajo možnosti dostopa do medijev in s tem prav tako tudi ne možnosti izražanja in participiranja v javnem (medijskem) diskurzu, ki je po ustavni zakonodaji osnovna pravica slehernega posameznika.

- ali kot skupnostne medije definira **Ellie Rennie**, namreč, da ti »nastajajo, cirkulirajo in odmevajo s sfero civilne družbe. Gre za področje medijske komunikacije, ki eksistira zunaj države in tržišča (pogosto gre za nevladne in neprofitne organizacije), vendar pa lahko z obema vzajemno deluje”.

- Rennijeva prav tako ugotavlja, da se »akademska dela o skupnostnih medijih ne nanašajo zmeraj na 'skupnostne medije' – bolj pogosto rabljena so pojmovanja 'alternativni', 'radikalni' ter 'državlanski' ('*civic*') mediji«.

Participatorni/skupnostni mediji v Sloveniji

ZAKON O MEDIJIH definira status posebnega pomena radijskih in televizijskih programov:

- s statusom lokalnega,
- regionalnega,
- študentskega (katerega »programske vsebine ustvarjajo in razširjajo večinoma študentje in so pretežno namenjene študentski javnosti« in ki zagotavlja 30 odstotkov lastne produkcije kulturnih, študentskih, informativnih ipd. vsebin, katerih namen je »obveščanje ter zadovoljevanje izobraževalnih, znanstvenih, strokovnih, umetniških, kulturnih in drugih potreb študentske in širše javnosti«. ZMed, 80. člen.
- nepridobitnega radijskega ali televizijskega programa (med drugim ga ima Radio Ognjišče)

3. Tipi medijev

- Javni servis/medij
- Komercialni mediji
- skupnostni ali **participatorni** mediji (community and **participatory** media) = **tretji avdio vizualni sektor**

<http://www.indymedia.org/en/index.shtml>

<http://www.youtube.com/watch?v=301CreZj77g>

<http://www.youtube.com/watch?v=Ru6rpUtRiOw>

- Javni servis
je servis, ki
 1. zagotavlja dostop javnosti do množičnih komunikacijskih kanalov,
 2. služi javnemu interesu in oblikuje, odpira in vzdržuje prostor javne razprave,
 3. javnost financira javni servis, javni servis pa zagotavlja programske vsebine javnega interesa. **Zadovoljevanje javnega interesa je ključni element legitimiranja za delovanje javnih rtv servisov.**
 4. Namesto državi ali oglaševalcem mora biti javni medij odgovoren občinstvu tj. javnosti

- **Komercialni medij**
 1. zagotavlja dostop javnosti do določenih/nekaterih komunikacijskih kanalov,
 2. **delno/pogojeno s strani oglaševalcev** služi javnemu interesu in oblikuje, odpira in vzdržuje prostor javne razprave,
 3. **oglaševalci** financirajo komercialni medij, le-ta pa zagotavlja programske vsebine v interesu oglaševalcev,
 4. je v glavnem odgovoren oglaševalcem šele nato občinstvu tj. javnosti

- skupnostni ali participatorni mediji
(community and participatory media) =
tretji avdio vizualni sektor

Ni definiran znotraj
SLO medijskega
zakona!

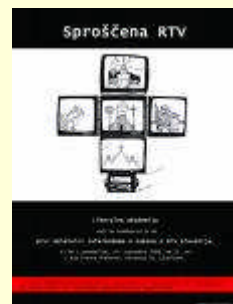

1. zagotavlja dostop javnosti do množičnih komunikacijskih kanalov,
2. služi javnemu interesu in oblikuje, odpira in vzdržuje prostor javne razprave,
3. skupnost (community) financira programske vsebine teh medijev,
4. namesto državi ali oglaševalcem je ta medij odgovoren občinstvu tj. javnosti
5. na nek način opravljajo ti mediji funkcijo in nalogo javnih servisov

http://www.s12.si/component/option,com_seyret/Itemid,63/task,videodirectlink/id,763/

Kateri mediji so to?

Primeri:

- javni = javna RTV
- komercialni = Radio City, Radio Antena, Radio Center,...
- skupnostni oz. participatorni = Radio Študent, Radio Marš, Radio Romic
(nizkofrekvenčne radijske postaje, Low power frequency Radio stations)

Primeri dobrih praks

- www.radiomars.si
- www.radiostudent.si
- <http://www.s12.si/>
- <http://radiocona.wordpress.com/>
- <http://okto.tv/>
- <http://radio.zinzine2.free.fr/index2.php>
- <http://www.cmfe.eu/article.php?id=14>
- <http://www.radio-z.net/>
- <http://www.raduni.org/>
- <http://o94.at/>
- <http://www.fro.at/>

Vprašanja za razpravo

- Zakaj so tovrstni mediji potrebni?
- Kje in kaj so potencialne prednosti teh medijev?
- Možnost razvoja tovrstnih medijev v Sloveniji?